

- projekt -

**Uchwała Nr .../.../.....
Rady Gminy Grudziądz
z dnia**

w sprawie ustanowienia roku 2020 Rokiem Ludwika Antoniego Rydygiera
w Gminie Grudziądz

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r., poz. 506, poz. 1309, poz.1571, poz. 1696 i poz.1815) uchwała się, co następuje:

- § 1. Ustanawia się rok 2020 Rokiem Ludwika Antoniego Rydygiera w Gminie Grudziądz.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grudziądz.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Hanna Kołodziej

Sporządziła Małgorzata Gwoźdź

Uzasadnienie

Ludwik Rydygier urodził się 21 sierpnia 1850, w Dusocinie, w rodzinie Karola Ferdynanda Riedigera, właściciela majątku, w ówczesnym zaborze pruskim, i Elżbiety z Koenigów. Karol Riediger mimo niemieckiego nazwiska czuł się Polakiem. Podobnie jego syn Ludwik pod wpływem rodziny od najmłodszych lat demonstrował swoje polskie pochodzenie.

Wykształcenie rozpoczął w progimnazjum *Collegium Marianum* w Pelplinie, następnie w latach 1859–1861 uczył się w gimnazjum w Chojnicach, następnie w gimnazjum w Chełmnie, które ukończył w 1869 zdaniem matury. W latach 1869–1873 studiował medycynę najpierw w Krakowie, a później na uniwersytecie w Greifswaldzie, gdzie samowolnie zmienił nazwisko na spolszczone *Rydygier*. Dyplom lekarza uzyskał 8 grudnia 1873 roku, a pracę doktorską obronił w lutym 1874 roku.

Po studiach przez krótki czas pracował w Szpitalu Najświętszej Marii Panny, ale wkrótce zajął się prowadzeniem prywatnej praktyki w Chełmnie. Pisał wówczas prace naukowe z zakresu chirurgii. Powrócił do Greifswaldu, a habilitację obronił w Jenie w 1878 roku, gdzie też został zatrudniony jako asystent kliniki chirurgii. W Chełmnie udało mu się otworzyć niewielką klinikę.

W 1887 roku został powołany na katedrę chirurgii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W 1897 otrzymał propozycję objęcia stanowiska kierownika nowej katedry i kliniki chirurgii Uniwersytetu Lwowskiego. Od 1897 r. profesor na Uniwersytecie Lwowskim.

Był jednym z najwybitniejszych ówczesnych polskich, a także światowych chirurgów. W 1880 roku przeprowadził pierwszy w Polsce (a drugi na świecie) zabieg wycięcia odźwiernika z powodu raka żołądka, a w 1881 roku pierwszy w świecie zabieg resekcji żołądka z powodu owrzodzenia. W 1884 roku wprowadził nową metodę chirurgicznego leczenia choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy za pomocą zespolenia żołądkowo-jelitowego.

Był dziekanem Wydziału Lekarskiego. W latach 1901-1902 był rektorem Uniwersytetu Lwowskiego. Wychował wielu znakomitych chirurgów, przyszłych profesorów. W 1889 roku zorganizował pierwszy w Polsce zjazd chirurgiczny. Zjazdy te w 1921 roku dały początek Towarzystwu Chirurgów Polskich. Nie opuścił Lwowa, gdy zaproponowano mu przejście na Uniwersytet Karola w Pradze. Był wybitnym chirurgiem, odznaczył się jako świetny operator, inicjator nowych metod, utalentowany organizator. Niektóre wprowadzone przez niego metody operowania żołądka, raka odbytnicy, amputacji, kardiochirurgii, ortopedii, chirurgii plastycznej, urologii – są stosowane do dziś.

Ponadto Rydygier był autorem oryginalnej metody usuwania gruczolaka gruczołu krokowego i wielu innych technik operacyjnych.

W 1903 roku otrzymał tytuł szlachecki (galicyjski) jako Ludwik Rydygier Ritter von Ruediger.

W czasie I wojny światowej kierował szpitalem wojskowym w Brnie. Po zakończeniu wojny powrócił do Lwowa. W trakcie walk o Lwów włączył się w tworzenie służb medyczno-sanitarnych Wojska Polskiego. W 1920 roku rozpoczął organizowanie szpitali wojskowych. Był szefem sanitarnym Dowództwa Okręgu Generalnego „Pomorze”. Konsultant i naczelny chirurg Dowództwa „Wschód”.

Zmarł nagle 25 czerwca 1920 roku. Został pochowany początkowo na cmentarzu Łyczakowskim, szczątki przeniesiono później do kwatery dowódców na Cmentarzu Obrońców Lwowa.

Upamiętnienie

Wieś Dusocin to miejsce urodzenia światowej sławy chirurga prof. Ludwika Rydygiera, w której do dziś zachowały ruiny jego domu rodzinnego. Zabytkowy dwór jest w trakcie gruntownej modernizacji. Zarówno budynek, jak i teren wokół niego zostanie zaadaptowany na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej.

Od 2018 roku mamy nowy Park Krajobrazowy Góry Łosiowe. To cenny przyrodniczo nadwiślański obszar w gminach Grudziądz i Rogóźno, związany z postacią prof. Ludwika Rydygiera. Działa w strukturach Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą. Park Krajobrazowy Góry Łosiowe powstał przy północnej granicy województwa, w gminach Grudziądz i Rogóźno, na obszarze 4,8 tysiąca hektarów. Występuje tu 119 gatunków ptaków, kilkadziesiąt gatunków ryb, spotkamy też między innymi kumaki nizinne, żaby jeziorkowe i ropuchy zielone. To także korytarz migracyjny łosi. W granicach parku znajdują się też 54 pomniki przyrody. Na obszarze parku nie brakuje też świadectw bogatej historii i kultury tych ziem.

Na terenie Gminy Grudziądz jest nowy pieszy szlak turystyczny PTTK oznaczony kolorem żółtym. Szlak długości ok. 12 km powiedzie z miejscowości Zakurzewo, poprzez Góry Łosiowe i punkt widokowy na ujście Osy do Wisły, przepiękne lasy w leśnictwach Zakurzewo, Dusocin i Zarośle do tzw. Rydygierówki, miejsca urodzin Ludwika Rydygiera, gdzie w najbliższej przyszłości powstanie muzeum poświęcone temu patriocie, lekarzowi i generałowi brygady. Pomysłodawcą szlaku nazwanego imieniem Ludwika Rydygiera był Jarosław Durszewicz ówczesny dyrektor Szkoły Podstawowej w Dusocinie.

Szkoła Podstawowa w Dusocinie jest jedyną w Polsce szkołą nazwaną imieniem dra Ludwika Rydygiera. Dnia 12.09.2018 roku Szkoła Podstawowa im. Ludwika Rydygiera w Dusocinie świętowała swoje 250 lecie istnienia i 50-lecie nadania jej imienia doktora Ludwika Rydygiera wraz z uroczystym wręczeniem sztandaru. Niewiele szkół w Polsce może się poszczycić tak długą historią i tradycją. Szkoła Podstawowa w Dusocinie jest jedną z najstarszych szkół w Polsce i regionie. Działa nieprzerwanie od 1768 roku. Placówka odebrała certyfikat Stowarzyszenia Na Rzecz Najstarszych Szkół w Polsce. Najliczniejsze grono uczniów szkoła miała w latach 80. ubiegłego wieku, gdy uczyło się tutaj 165 dzieci. Obecnie uczniów jest ok. 55.

Imię Ludwika Rydygiera nosi m.in. Szpital Powiatowy w Chełmnie, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Krakowie, Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu, Szpital Ginekologiczno-Położniczy w Łodzi, Szpital Miejski w Częstochowie i Szpital Wojewódzki w Suwałkach. W wielu miejscowościach w Polsce nadano ulicom nazwę upamiętniającą postać Ludwika Rydygiera np. w Chełmnie, w Grudziądzu, Wrocławiu, Warszawie, Krakowie, Bydgoszczy i Pile.